

Sebald Heyden

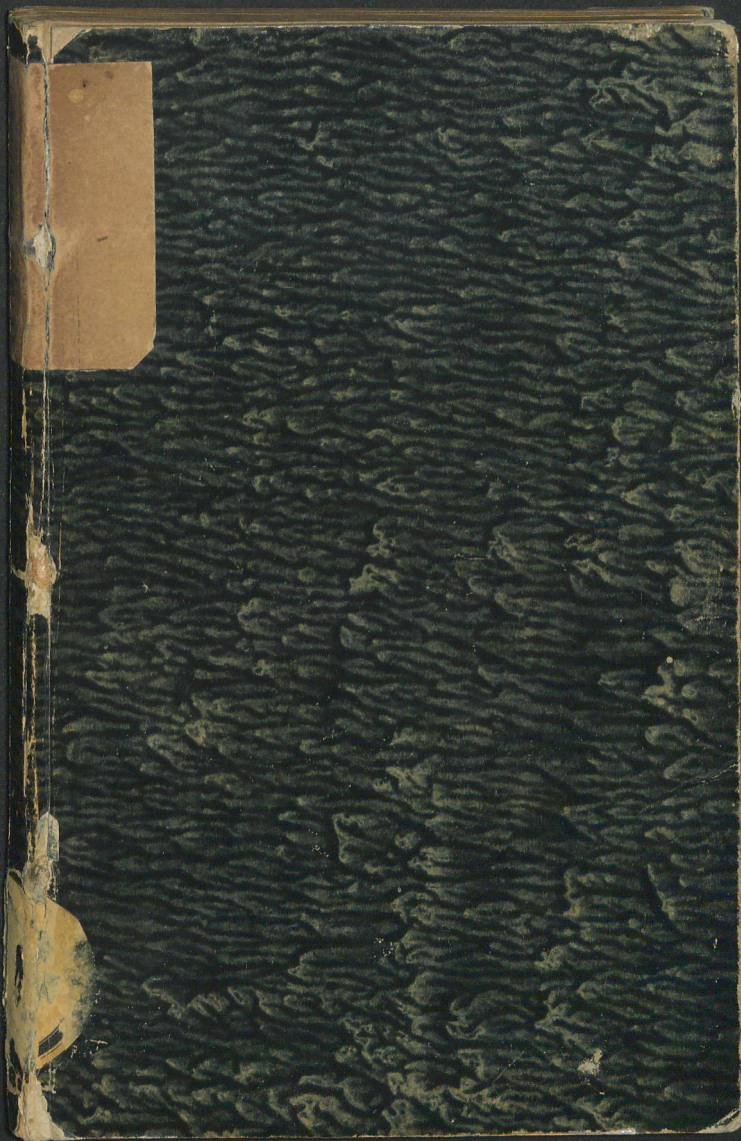
**FORMVLAE || PVERILIVM || COLLOQVIORVM,|| PRO PRIMIS TYRONIBVS ||
RECOGNITAE.|| per Sebaldum Heiden.|| ... ||**

Uelzen: Kröner, Michael, 1581/1582

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1672250641>

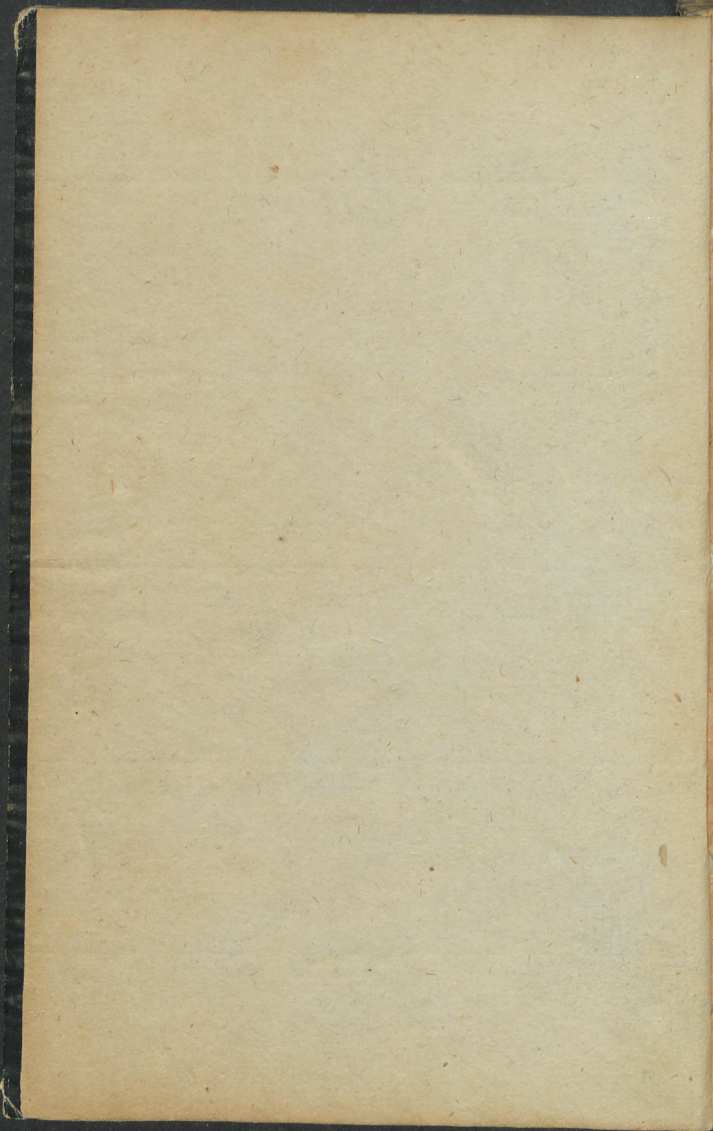
Druck Freier Zugang

~~19. a. - 8.~~

Cd-58^{1.2.}

FORMVLÆ
PVERILIVM
COLLOQVIORVM,
PRO PRIMIS TYRONIBVS
RECOGNITÆ,
per

Sebaldum Heiden.

Ad nasutum Lectorem.

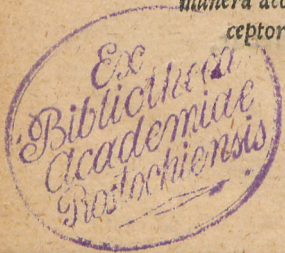
*Consultum pueris uolumus, Nasute ualetio,
Queritur his fructus, gloria nulla mihi.*

VLYSSEÆ,
Michael Cröner excudebat,
Anno 1581.

SEBALDVS HEIDEN
PVERIS SVÆ FIDEI
COMMISSIS, S. D.

PROcul dubio meministis adhuc, optimi pueri, cur altero ab hinc anno ueterem illum usum, quo uobis per singulos dies, bina rerum uocabula, ὁμοιοτελευτικῆς ἐργασιμῶν addiscenda proponebantur, è meo ludo exploserim. Nempe quod absurdus & fere nullius fructus uideretur, Quid enim ad Latinam phrasin adeo hoc faceret, si uno aut altero uocabulo percepto, nullus præterea usus accederet? Substitui autem in locum, uobis singulis diebus, singulas oratiunculas, quæ tamen octo syllabas non excederent, addiscendas. Idq; in formam Dialogorum, ut sic in addiscendo gratior facultas, & in repetendo iucundior commoditas, rudibus adhuc ingenijs accederet. Quia uero libelli illi latinarij (ut uocantur) nostra manu uobis conscripti perpetui esse nequeant, & immensus labor sit, quoties perierint illi, nouos exscribere, & tamen nisi hos Dialogos totos quisq; habeat, præterquam quod citra tædium repetere neutiquam possit, etiam nullum fructum consequi ualeat. Ideo eos, qualescunq; tandem sunt, imprimendos curauit, ut exiguo ære laceratos libellos reparare possentis, & uos quotidiana repetitionis uel ob characteris uetustatem tanto minus pigeret. Gratis igitur hæc munera accipite animis, atq; uestrum præceptorem, ut dignum est diligite & colite,
Valet.

SALVTATIO MATVTINA.

Dialogus I.

Andreas. Balthazar.

- A Bona dies.
Ein guden dach.
- B Deo gratia.
Godt sy dancf.
- A Opto tibi bonum diem.
Ich wünsche dy einen guden dach.
- B Talem & tibi precor.
Ich wünsche dy ock so veel.
- A Bene sit tibi hoc die.
Dy schal an dessem dage wol syn.
- B Nec tibi male sit.
Vnde dy ock nicht böse.

Salutatio meridiana.

Dialogus II.

Blasius. Clemens.

- B Salue Clemens.
Wes gegrötet Clemens.
- C Salue & tu.
Wes du ock gegrötet.
- B Salue plurimum.
Wes du seer gegrötet.
- C Et tu tantundem salue.
Vnde du ock so seer.

A 2 Saluus

- B Saluus sis tu.
Wes du gegrötet.
- C Tu quoq; salue.
Wes du ock gegrötet.
- B Salutem tibi precor.
Ick wünsche dy heyl.
- C Eandem & tibi opto.
Ick wünsche dy dess äluen geliken.
- B Salute te impertior.
Ick gene dy heyl.
- C Et ego quoq; te.
Vnde ick dy ock.
- B Iubeo te saluere.
Ick segge dy heyl.
- C Te quoq; ego.
Vnde ick dy ock.

Salutatio Vespertina.

Dialogus III.

- Carolus. Dionysius
- C Bonus vesper.
Ein güden Auendt.
- D Gratia Deo.
Danck sy Gade.
- C Hic vesper foelix sit tibi.
Desse auendt sy dy glückselich.
- D Nec tibi infœlix sit.
Ne sy dy ock nicht vnglücklich.

Sub primam facem noctis.

Dialogus IIII.

- Decius. Eustachius.

Sie

D Sit tibi hæc nox fœlix.
Dy sy desse nacht glückselich.
E Et tibi fausta hæc sit.
Vnde sy dy ock glückselich.
D Faustam degas noctem.
Zebbe eine gude nacht.
E Tu quoq non infauſtam.
Vnde du ock nene böse.
D Nox iſthæc vobis fœlix ſit.
Deſſe nacht ſy yuw glückſelich.
E Et tibi fœliciffima.
Se ſy dy ock glückſelichſte.

Dum itur cubitum.

Dialogus V.

Fœlix. Caspar.

F Quota eſt hora?
Vmmie welcke ſtunde yſſet?
C Sonuit octauam.
Ick heſt achte geſlagen.
F Eundum eſt cubitum.
Men ſchal ſlapen ghan.
C Non dormiturio.
My ſlepert nicht.
F At ego oppido.
My ſuerſt ganz ſeer.
C Tu eas cubitum.
Gha du ſlapen.
F Quid tu autem ages?
Wat wultu auerſt don?
C Pergam legere.
Ick wil noch wider leſen.

A 3

Malo

F Malo quiescere.
Ick wil leuer rouwen.
C Facesse hinc Endimion.
So gha hen du Söuensleper.
F Haud te impediuro.
Ick wil dy nicht hindern.

Dum reditur cubitu.

Dialogus V l.

Gabriel. Henricus.

G Heus? expergiscere.
Hörstu? wack vp.
H Sine vt dormiam.
Lath my slapen.
G Surgendi est tempus.
De tydt ys vp tho stande.
H Nondum diluxit.
Ict ys noch nicht dach geworden.
G Aperi oculos.
Do de ogen vp.
H Adhuc grauantur somno.
Se sint my noch vull slapes.
G Es glire somnolentior.
Du slepft mehr denn eine Ratte.
H Rogo ne sis molestus.
Leuer lath my mit freden.
G Non pudet te asine?
Du Esel schemestu dy nicht?
H Cuius me pudeat?
Wes schal ick my schemen?
G In multam lucem stertere.
Tho slapen an den hellen dach.

Quotam

- H Quotam horam sonnit.
Wo vele heffe ydt geslagen ?
- G Iam imminet sexta.
Idt wert yzundes sösse slan.
- H Adhuc parum dormiam.
Ic wil noch ein weinich slapen.
- G Quin surgis piger ?
Vuler wultu nicht vpstan ?
- H Ecquid tam mane ?
Worumme so fro ?
- G Vis fuste excitari ?
Mit einem knüppel wil ic dy bald vpweckē.
- H Iam surgo, parce precor.
Izundes stah ic vp/ ic bidde vorschone.

Dum itur ad Scholam.

Dialogus VII.

Hanno. Iohannes.

- H Heu quid facimus ?
Owe wat do wy ?
- I Cur sic vociferas ?
Worumme röppestu also ?
- H Nimis diu dormiui.
Ic hebbe tho lange geslapen.
- I Quid ita ? Quid times ?
Wo also ? Wat früchtestu ?
- H Tempus præscriptum transijt.
De rechte tydt ys vorby.
- I Quod tempus dicis ?
Welcke tydt meinstu ?
- H Horam sextam.
De söste stunde.

- I Tu certe falleris.
Du errest dy.
- H Tamen audiui.
Zehbe ic̄ ydt doch gehört.
- I Non recte audisti.
Du heffst nicht recht gehört.
- H Quam horam tu audisti?
Welcke heffstu gehört?
- I Audiui vltimam.
Ic̄ hebbe de lesten gehört.
- H Quota est?
Wo vele ys dat?
- I Quinta.
Vyue.
- H Vtinam verum sit.
O dat idt war were.
- I Non est quod dubites.
Dar hebbe nenen twiuel anne.
- H Oppido lator.
Ic̄ fröuwe my seer.

Inter eundum in Scholam.

Dialogus VIII.

Iodocus. Kilianus.

- I Heus heus mane.
Zörstu sta stille.
- K Quid vis? cur maneam?
Wat wultu? Worumme schal ic̄ stan?
- I Est quod tecum loquar.
Ic̄ hebbe ychteswat mit dy tho reden.
- K Modo non vacat.
Ic̄ hebbe izundes nicht dewile.

Tan-

I Tantillum perneges?
 Wiltu my ein solches vorseggen?
K Mitte me modo.
 Lath my yzundes ghan.
I Non te dimittam.
K Ich wil dy nicht ghan lathen.
K Enecas me furcifer.
 Du Boue makest my schir dull.
I Tantum verbum audi.
K Höre nur ein wordt.
K Ecquid mea refert?
I Gheht dat ock my an?
I Pemultum scilicet.
K Ja euen veel.
K Quid negotij est? dic.
I Wat ys jdt? segge.
I Dicam, modo des fidem.
K Ich wilt seggen/ geldue my ersten.
K Quam fidem darem?
I Wat schal ich dy vortruwen?
I Te nemini discurum.
K Dat du ydt nemande willest seggen.
K En tibi recipio.
I Sæe dat vorhete ich dy.
I Adhibe huc aurem.
K Holdt dat ohr her.
K Quid aurem? clarè dic.
I Wat ohr? segge jdt lude.
I Arcana res est.
K Jdt is eine hemelike sake.

A § Tamen

- K Tamen soli sumus.
 Sy wy doch allene.
 I Clare non dicam.
 Ic wilt dy nicht lude seggen,
 K Ludificaris nunc me?
 Sportestu my nu?
 I Id est quod volui.
 Euen dat wolde ic.
 K Haud impune hoc feres.
 Ic schal dy nicht geschencket werden.

Inter discendum in Schola.

Dialogus IX.

Kilianus. Lambertus.

- K Heus tu, huc sede.
 Hörstu / sette dy hir her.
 L Quid istic facerem?
 Wat schal ic dar don?
 K Discamus simul.
 Wy willen thosamen leren.
 L Rem gratam offers.
 Dith ys my angeneme.
 K Alter alterum doceat.
 Ein schal den andern leren.
 L Perlubens pareo.
 Ic wolde gang gerne.
 K Quidnam tu discis?
 Wat lersstu?
 L Disco legere.
 Ic lere lesen.
 K Vbi nunc legis?
 Wor lersstu ysundes?

- L In hoc folio.
An dessem Blade.
- K Scis lectionem?
Kannstu de Lektion?
- L Non admodum probe.
Nicht alltho wol.
- K Quoties recitasti?
Wo vaken heffstu vpgesecht?
- L Semel }
Bis } Recitavi, } Eins.
Ter } } Twemal.
Quater } } Dremal.
 } } Veermal.
- K Cuiam recitasti?
Wem heffstu vpgesecht?
- L Rectori Scholæ.
Dem Scholmeister.
- K Si quid nescis roga?
Wat du nicht kannst dat frage.
- L Qui hoc legam?
Wo schal ic dat lesen?
- K Collige literas.
Bockstane ydt.
- L Tu me obserua.
Mercke du my darup.
- K Vt hæsit as lingua?
Wo stötterstu also?
- L Sic assuetus sum.
Ick bin des also gewonte.
- K Desuesce rursum.
Entwene dy ydt wedder.

Pergam

- L Pergam legere.
 Ich wil wider lesen.
- K lam verba præcipitas.
 Trundes ylestu tho seer.
- L Tu melius doce.
 Lere my ydt berer.
- K Sic distincte legas.
 Also vnderscheidtlich schaltu lesen.
- L Tam clare haud queo.
 Ich kan nicht so dädlich.
- K Vsu addisce.
 Dorch öuinge lere ydt.
- L Tentabo quid possim.
 Ich wil vorsöken wat ic kan.

De cauendis in Schola Corycæis.

Dialogus X.

Lucas. Marcus.

- L Cur sic müssitas?
 Wor bistu so stille?
- M Non audeo loqui.
 Ich darff nicht spreken.
- L Quis te prohibuit?
 Wol vorbüth ydt dy?
- M Præceptor noster.
 Vnse Scholmeister.
- L Tamen is non adest.
 Is he doch nicht yegenwerdig.
- M At Corycæi adsunt.
 De vpmereckers öuerst sint dar.
- L Quos Corycæos dicis?
 Wol sint de vpmereckers?

Qui

- M Qui clanculum nos signant.
De vns hemelick anschriuen.
- L Nullum ex his nosti?
Kenstu nenen vth en?
- M Qui ego noscerem?
Wo schal ic se kennen?
- L Tam cautè rem agunt?
Zolden se sic so hemelick?
- M Ea est illis astutia.
Se sint so listich.
- L Tu loquere Latine.
Rede du Latinsch.
- M Quàm vellem, si scirem.
Wo gerne wolde ic / so ic fõnde.
- L At sic addisces citius.
Du wèrst ydt also ehr leren.
- M Id est, quod sim Scholasticus.
Das ys darumme ic ein schõler bin.

De ferula.

Dialogus X I.

Martinus. Nicolaus.

- M Quis hic eiulat?
Wol wener dar?
- N Ego sum miser.
Ic bin arm.
- M Quo pacto miser es?
Worumme bistu arm?
- N Virgis cæsus sum.
Ic bin gehouwen worden.
- M Quid commeruisti?
Wat haddestu vor schuld?

Nihil

Qui

- N Nihil didiceram.
 Ich hadde nicht gelert.
- M Merito cæsus es.
 Men hefft dy billic^h gehouwen.
- N Etiam tu me ludis?
 Bepottestu my ock?
- M Cur autem non didiceras?
 Worummme lerestu nicht?
- N Posthac ero cautior.
 Sic negeft wil ic^h vorsichtiger syn.

De Ientaculo.

Dialogus XII.

Neuius. Ofualdus.

- N Quo tu nunc abis?
 Wor geistu ihundes hen?
- O Domum me recipio.
 Ich gha tho huss.
- N Quid domi ages?
 Wat wultu tho Zus^s don?
- O Sumam ientaculum.
 Ich wil dat Morgenbrodt ethen.
- N Qua nam iturus es?
 Welckeren wech wultu gahn?
- O Hac per forum.
 Dar auer den marcket.
- N Ero tibi socius.
 Ich wil mit dy gahn.
- O Nihil opus est.
 Tot ys neen nodt.
- N Dedignaris me?
 Vorachtestu my?

Non,

- O Non, sed parco tibi.
 Neen/ sunder ic̄ schone diner.
 N Nil est quod agam.
 Ic̄ hebbe süß nicht tho donde.
 O Lubens te accipio.
 Ic̄ neme dy gerne an.

De reditu à ientaculo.

Dialogus XIII.

Onophris. Paulus.

- O Vnde nobis redis?
 Wor kumpstu her?
 P A ientaculo.
 Van dem morgen Brode.
 O Vbi ientasti?
 Wor heffstu frömorgen geten?
 P Rogas? domi meæ.
 Fragestu? yn minem huse.
 O Quid ientasti?
 Wat heffstu geten?
 P Panem ex iure.
 Ein soppe.
 O Quis tecum ientauit?
 Wol hefft mit dy geten?
 P Tota familia.
 Dat ganze Zusgesinde.
 O Nihil mihi adfers?
 Bringestu my nächtes?
 P Quid tibi adferrem?
 Wat scholdē ic̄ dy bringen?
 O Fruktum panis.
 Ein stück Brodes.

Panem

- P Panem quidem habeo.
Brodt hebbe ick wol.
- O Cedo mihi partem.
Gyff my ock ein deel.
- P Accipe dimidium.
Zebbe ydt halff.
- O Ago tibi gratias.
Ick segge dy danck.
- P Non age, sed refer.
Nicht segge / besonder gyff danck.
- O Non est unde referam.
Ick hebbe nicht wedder tho geuende.
- P Non semper egebis.
Du werst nicht alle tydt nodt hebben.
- O Gratum me reperies.
Du schalt my danckbar vinden.

Dialogus XIII.

Petrus. Quirinus.

- P Para mihi hanc pennam.
Temperere my de fedder.
- Q Est tibi culcellus?
Zeffstu ein Messken?
- P Est, sed valde hebes.
Ja / ydt ys ganz stump.
- Q Acutiorem adfer.
Bringe her ein scherper.
- P Vbi accipiam?
Wo schal ick nemen?
- Q Utendum expete.
Gene ein.

Adfero

P Adfero, vtere.
Ick bringe ein/brücke ydt.
Q Vis crassam an tenuem.
 Wultu eine dicke edder flene.
P Mediam volo.
Ick wil de middelmetigen.
Q Da atramentum.
Gyff blaß her.
P En atramentarium.
Sæ dar dat Blackhorn.
Q Da quoq; papyrum.
Gyff my ock papyr.
P Et hæc in promptu est.
Dat ys ock schon dar.
Q Papyrus perfluit.
Dat papyr schleyt dôrch.
P Non habeo aliam.
Ick hebbe nen ander.
Q Quid vis vt scribam?
Wat wultu dat ick schryue?
P Præscribe literas.
Schryff my ein a b c vör.
Q Tu imitaberis?
Wultu ydt na schryuen?
I Ita, in hoc peto.
Ja/darumme begere ick.
Q Sape exscribe.
Schryff du ydt vacken vth.
P Faciam vt iubes.
Ick wilt don also du bätst.

B

Inter

Inter redeundum e Schola.

Dialogus. XV.

Quintinus Rudolphus.

Q Vt tecum agitur?

Wo gheit ydt dy?

R Bene mecum, agitur.

Idt gheyt my wol.

Q Id lubens audio.

Dat hõre icf gerne.

R Gratiam habeo.

Icf dancke dy.

Q Vbi iam fuisti?

Wor bistu yzundes geweest?

R In ludo literario.

In der Schole.

Q Quorsum sic properas?

Wor ylestu so hen?

R Domum versus.

Tho hufswarr.

Q Quid domi ages?

Wat wultu tho huff don?

R Adornabo mensam.

Icf wil den Dirsch tho richten.

Q Tam mane prandes?

Estu des middages malydt so fro?

R Obsequor parenti.

Icf do alse my de Vader heth.

Q Facis vt te decet.

Du deist alse dy getemet.

R Abeo, tu vale.

Icf gha hen/ wes gesegnet.

Et

Q

Et tu quoq̄ vale.
Wes du ock gesegnet.

Dum instruitur Mensa.

Dialogus X V I.

Remigius. Sebaldus.

R

Puer ubi es?

Junge wor bistu?

S

Adsum, quid me vis?

Byr bin ic̄ / wat wultu my?

R

Instrue mensam.

Bereide den Disch.

S

Est ne tempus prandio?

Is ydt ethenden tidt?

R

Est quando sic libet.

Ja dewile ydt my also beuel.

S

Recte curabitur.

Id̄ wil em recht don.

R

Porrige cultros.

Lange de meste her.

S

In promptu sunt.

Se synt schon dar.

R

Da mappas manuaras.

Giff my de Handwelen her.

S

Et istæ adsunt.

De synt ock schon dar.

R

Appone salinum.

Sette dat Soltnat vp.

S

Prius sale implebo.

Id̄ wilt ersten mit solte fällen.

R

Elue calices.

Wasche de Befer.

Et

B 2

Dudum

S Dudum laui.
 Ich hebbe se vorlangst gewasschen.
 R Adfer orbes.
 Bringe her de teller.
 S In scamno iacent.
 Seliggen vp der banck.
 R Et corbem coclearium.
 Of den Löpelforff.
 S E paxillo pendet.
 Ze hanget an dem nagel.
 R Apta circulum.
 Söge her den Schöttelrinck.
 S Nunquid aliud vis?
 Wat wultu mehr?
 R Nunc mores discas.
 Isundt schaltu tucht leren.
 S Quos mores discam?
 Wat schal ic vor tucht leren?
 R Quos mensa serues.
 De du an dem Dische brucken schalt.
 S Rogo me doceas.
 Ich bidde dy lere my.
 R Perlubens hoc faciam.
 Dat wil ic gerne don.
 S Ego auscultabo.
 Ich wil slytich darup mercken.
 R Ne me interpella.
 Rede my nicht dar twisschen.
 S Haud verbum faciam.
 Ich wil nen wordt sprecken.
 R Primo vngues purga.
 Thom ersten reinige de Negel.

Hine

S Hinc manus laua.
Darna Wassehe de hende.
R Mox Deo benedicas.
Als denne spreke dat Benedicte.

D Eus pater noster cœlestis, benedi-
cat nobis filijs suis, & his quæ iam
sumus sumpturi, per Christum Ie-
sum Dominum nostrum, Amen.

Post decenter accumbe.

Darna sette dy syn rûchtigen nedder.

Cibos carpe digitis.

De spyse grype mit den fingern an.

Nec conde vola.

Nicht vate in de fust.

Primus ne esto esu.

Nicht sy de erste mit dem ethende.

Nec primum bibas.

Drinck ock nicht thom ersten.

Cubito te ne fulcias.

Nicht stône di vp de Elebogen.

Erectus sede.

Sitte vppericht.

Ne pandes brachia.

Vnde brede de arme nicht vth.

Non bibas auide.

Drinck nicht begerlick.

Ne mandas auide.

Ock eth nicht gtrigen.

Proxima te cape.

Nim dat negeste vor dy.

B 3

1a

In orbe ne morare.

Vorsüme dick nicht vp dem teller.

Alios ne inspicio.

Sü ander läde nicht an.

Bibiturus os terge.

Wische den mundt/wen du drincken wilt.

Non manu, sed mapula.

Nicht mit der handt sunder mit dem doße.

Morsa ne retinge.

Dat bedcken styppe nicht wedder yn.

Ne linge digitos.

Licke nicht an den yngern.

Ne ossa rodas.

Gnage ock nene knaken.

Quæq; scinde cultro.

Ein yeder mit dem meste schnydt.

Os non perungas.

Beschmer den mundt nicht.

Digitos sæpe terge.

De vinger dröge vaken.

Nares ne fode.

Nicht klune yn der Nesen.

Non rogatus tace.

Schwyh dewyle men dy nicht fraget.

Quod satis est ede.

Etz so veel du machst.

Cum satur es surge.

Wen du genoch heffst so sta vp.

Rusus lauâ manus.

Wasche de hende wedder.

Mappas tolle.

Nim dat Tafellaken vp.

Deo

Deo gratias age.

Segge Godt dem Heren danck.

Qui nos creauit, redemit & pauit, illi
gratias agimus sempiternas, per Ie-
sum Christum Dominum nostrum.

*A prandio redeuntium in
Scholam.*

Dialogus XVII.

Simon. Titus.

- S** Quid geris in sinu?
Wat drechtstu ym bussem?
T Merendam meam.
Myn auendbrodt.
S Ego nihil attuli.
Ick hebbe nichts gebracht.
T Quid autem edes?
Wat werstu denn ethen?
S Emam mihi panem.
Ick wil my ein brodt kopen.
T Habes pecuniam?
Heffstu gelt?
S Obulum habeo.
Ick hebbe einen heller.
T Quis tibi dedit?
Wol hefft dy den genen?
S Pater meus dedit.
Myn Vader hefft my en genen.
S Benignum habes Patrem.
Du hefft einen gädigen Vader.
S Qualem tu habes?
Wat heffstu vor einen?

B 4

Ad.

T Admodum durum.
Einen ganz harden.
S In rem tuam est.
Ist ys dy nütte.
S Mallem alium.
Ick hedde leuer einen andern.
T Stulte loqueris.
Du redest dorhafftig.
S Sic mihi excidit.
So ys my also heruth geuaren.
T Perires licentia.
Du vorderffst dorch nalatenheit.

In Schola ludentium.

Dialogus XVIII.

Timotheus, Vitus.

T Væ nobis Vite.
O weh vns.
V Quid est? Quid tremis?
Was isset? worumme zitterstu?
T Ego & tu perimus.
Ist wert my vnde dy snel ghan.
V Quid ita? Qua de causa?
Wo also? vth wat orsacke?
T Præceptor venit.
De Scholmeister kumpt.
V Quid ex te audio?
Ey wat höre ick van dy?
T Væ nostris natibus.
O weh vnsern sterten.
V Vbi is est obsecro?
Ey leuer wor ys he denn?

Pes

T Per gradus ascendit.
 Zogheit de treppen henup.
V Quis id ait? Quis vidit?
 Wol secht dat? Wol hefft ydt gesehen?
T Egomet inquam vidi.
 Ich segge dy/ich hebbe en gesehen.
V Vidit ne nos ludere?
 Hefft he vns sehen spelen?
T Id est quod timeo.
 Euen dat salue fruchte ich.
V Quid ergo agemus?
 Wat schöle wy denn don?
T Amoue orbiculos.
 Do de redelin wech.
V Recte admones.
 Du vormanest my recht.
T Explicemus libros.
 Wy willen de Böke vpton.
V Certe astutus es.
 Du bist warlich listich.
T Sic videtur nos discere.
 So wert he meinen dat wy leren.

De dimissione à literis.

Dialogus XIX.

Vlysses. Xanthus.

V Io gaudete sodales.
 Ja fröuwet yuw gy gestellen.
X Quid est quod sic gestis?
 Wat ist dat/ dat du also frolockest?
V Sunt nobis feriae.
 Wy hebben einen vyerdach.

- X Quas dicis ferias?
Wat vor einen vverdach?
- V Oritum a literis.
Möricheit van dem lerende.
- X Quando oriabimur?
Wannet werden wy frist hebben?
- V Hodie à prandio.
Hüde na middage.
- X Ergo ludemus.
So wille wy spelen.
- V Quidnam ludemus?
Wat wille wy spelen?
- X Ludemus globulis.
Wy willen mit den kügelfen spelen.
- V Ludus puerilis est.
Dat ys en kindisch spel.
- X Quem tu ludum malle?
Welcker spel woldestu leuer?
- V Decertemus saltu.
Wy willen in de wedde springen.
- X Hunc ludum odi.
Dem spele bin ich vyendt.
- V Qua nam de causa?
Vth wat orsake?
- X Quia pedes delassat.
Jot maket möde bene.
- V An non pudet te.
Schemestu dy nicht?
- X Cuius me puderet?
Wes schal ick my schemen?
- V Quod tam piger es.
Dat du so vvel bist.

Certe

- X Certē piger non sum.
 Warlick ick bin nicht vnel.
 V Quin ergo saltabis?
 So werstu frylick springen.
 X Caue ne prouoces.
 Schouwe vōrder my nicht vp.
 V Imo te adiuro.
 Ja ick beswere dy ock.
 X Videbis quid possim.
 Du werst sehen wat ick kan.

Litigantium de sessione.

Dialogus XX.

X. Y.

- X Apage te hinc.
 Make dy van dar.
 Y Satis imperiose.
 Mes weldich genoch.
 X Hic mihi locus est.
 Dith ys min stede.
 Y Atq; ego nego.
 Ick segge nen dartho.
 X Prior hic sedi.
 Ick hebbe hyr ehe geseten.
 Y Cur autem surrexisti?
 Worumne stündestu denn vp?
 X Negotium mihi fuit.
 Ick hebe tho donde gehat.
 Y Quid signi posuisti?
 Womit heffstu den locum gelecht?
 X Non vides librum?
 Süstu nicht dat Böck?

Liber

- Y Liber istic iacet.
 Dyn Bock licht dort.
 X At tu remouisti.
 Du heffst my ydt wech gerückt.
 Y Id factum pernego.
 Dat hebbe ick nicht gedan.
 X Quin tandem cedes?
 Werstu nicht schyr wycken?
 Y Tu me vi extrudes?
 Wultu my mit gewaldt wech stöten?
 X Nisi volens cesseris.
 Wo du nicht wycken wult.
 Y Hoc dicam Magistro.
 Dat wil ick dem Meister seggen.
 X Suscep deq; fero.
 Ick frage ganz nictes darns.

Inuitantium se inuicem.

Dialogus X X I.

Y. Z.

- Y Cras ad me ueni.
 Zum morgen tho my.
 Z Metuo vt possim.
 Ick fruchte ick kan ydt nicht don.
 Y Cur non possis?
 Worumme kanstu ydt nicht don?
 Z Domi manendum est.
 Ick moth tho buss blyuen.
 Y Quid negotij est?
 Wat beffstu tho dōndet?
 Z Oportet scribere.
 Ick moth schryuen.

Scribe

- Y Scribe perendie.
 Schryff öuermorgen.
 Z Nihil polliceor.
 Ich vorhete nichtes.
 Y Sic colis socium?
 Geresstu also dinen gesellen?
 Z Culpa non est mea.
 De schuldt ys nicht myn.
 Y Posses si velles.
 Du möchtest wol wenn du woldest.
 Z Vellem si possem.
 Ich wolde gerne so icf künde.

De studio Interrogantium.

Dialogus XXII.

Abraham. Briccius.

- A Quid à cæna facis?
 Was deistu na dem auendt ethende?
 B Cupis hoc scire?
 Wultu dat weten?
 A Ideo sciscitor.
 Darumme frage icf.
 B Post cibum deambulo.
 Ich spaciere na dem ethende.
 A Quid postea agis?
 Wat deistu darnach?
 B Audita repeto.
 Ich betrachte wedder wat icf hebbe gehört.
 A Quomodo hoc facis?
 Wo deistu dat?
 B Sæpe relegendo.
 Mit velem öuerlesen.

Quid

A Quid si quid excidit?
 Wo wenn du ychteswes vorgeten heffst.
B Disco postridie.
 Dat lere ic̄ des andern dages darnā.
De abstinentia à Schola.
 Dialogus. XXIII.
 Benedictus. Christophorus.
B Vbi heri fueras?
 Wor werstu gestern?
C Quonam tempore?
 Vmme welcke tydt?
B Statim à prandio.
 Balde na dem erhende.
C Domi meæ laui.
 Ic̄ hebbe tho huss gebadet.
B Quam diu lauisti?
 Wo lange heffstu gebadet?
C Totam ferme horam.
 Schyr eine ganze stunde.
B Quis tecum lauit?
 Wol heffst mit dy gebadet?
C Parentes mei.
 Myne ǝldern.
B Lotus quid feceras?
 Wat dedestu na dem Bader?
C Siccabam capillos.
 Ic̄ drōgede myne haer.
B Cur non ibas in Scholam?
 Worumme gingestu nicht yn de schole?
C Pater prohibebar.
 De Vader vorboth ydt my.

Cur

- B Cur prohibebat?
 Worummie vorboth he ydt dy?
- C Nam caput madebat.
 My was dat höuet nat.
- B Delicatus puer es.
 Du bist etn vortagen kindt.
- Mutuo gratulantium sibi.*
 Dialogus XXIII.
 Cyrillus. Donatus.
- C Vnde iam proripis?
 Wor kämstu ygzundes her?
- D E domo mea.
 Vth mynem Zuse.
- C Diu te non vidi.
 Ich hebbe dy lange nicht gesehen.
- D Et ego te diutius.
 Vnde ick dy noch lenger.
- C Valuisti ne bene?
 Bistu gesundt geweest?
- D Optime valui.
 Ich hefft my ganz wol gegahn.
- C Adepol gaudeo.
 Warliken ick fröuwe my.
- D Ut tu autem vales?
 Wo geyt ydt dy?
- C Admodum belle.
 Ganz wol.
- D Et ipse gaudeo.
 Ich fröuwe my des ock.
- Agnoscentium sese mutuo.*
 Dialogus. XXV.

Simon

Simon. Petrus.

S Quod tibi nomen est?

Wo hestu?

P Mihi nomen est Petrus.

Ick hete petrus.

S Qui sis, non noui.

Ick kenne dy nicht wol du bist.

P Non me nouisti?

Kennestu my nicht?

S Non negem, si nouerim.

Ick vorsake ydt nicht / so ick dy kende.

P Oblitus ne es mei?

Beststu denn myner vorgerenz?

S Ante nunquam te vidi.

Ick hebbe dy vorhen nicht gesehen.

P At tandem agnosces.

Du werst my frylick kennen.

S Sanus hercle non es.

Du bist warlick nicht wys.

P Ego ne, an tu magis?

Bin ick nerrißch / edder du?

S Vbi te nouissem?

Wor scholde ick dy gekendt hebben?

P In ludo literario.

In der Schole.

S Fuisti condiscipulus?

Bistu myn Scholgeselle gewesen?

P Ita, fere biennium.

Ja / schyr by tween Jaren.

S Sine mecum recolam.

Holdt lath my besinnen.

Agnosce

P Agnosce cicatricem.
 Sû desse narue an.
 S Hanc tibi incusseram.
 Ich hebbe se dy geschlagen.
 P Teca pennaria.
 Mit einem Schryfftrûge.
 S De cicatrice te noui.
 An der naruen fenne ich dy.
 P Vides quod non insaniam?
 Sâstu dat ich nicht dull bin?
 S De forma non nouissem.
 Ich hedde dy an der gestalt nicht gekendt.

Litigantium de re ablata.

Dialogus XXVI.

Petrônus. Theodorus.

P Redde quod meum est.
 Giff my wat myne ys.
 T Quid vis reddam?
 Wat schal ich dy geuen?
 P Quod surripuisti.
 Dat du my genamen heffst.
 T Nil tibi surripui.
 Ich hebbe dy nichtes genamen.
 P Aufer cauillum.
 Hör vp des gespörtes.
 T Non equidem cauillor
 Ich spottē ganz nicht.
 P Quin reddis tandem?
 Wenn giffstu ydt my denn?
 T Nihil hercle sumpsi.
 Ich hebbe dy warlich nichtes genamen.

C Ostende

P Ostende huc manus.
 Lath sehen de hende.
T Hem ostendo, eccas.
 Ich tōge se/sū/dar sint se.
P Quid abstulisti?
 Wat heffstu my wech genamen?
T Equidem nihil abstuli.
 Ich hebbe dy eigentlick nīhtes genamē.
P Excute manicam.
 Schūdde vth de mouwe.
T Tuo arbitrato.
 Na alle dinem willen.
P Inter vestes habes.
 Du heffst idt vnder den Kledern.
T Tenta qua lubet.
 Besōke my wo du wilt.
P Noui sy cophantias.
 Ich kenne dyne falscheit wol.
T Pergis molestus esse?
 Wiltu noch nicht vphōren?
P Ablatum restitue.
 Gyff wedder wat du genamen heffst.
T Furti me alligas?
 Berycstu my mit deuerye?
P Non furti, sed fraudis.
 Nicht deuerye/sunder bedregerye.
T Vlciscar hanc iniuriam.
 Ich wil dessen vnwillen wrefen.
P Et ego te vlciscar.
 Ich wil my an dy ock wrefen.

Pro:

Procedendum in funus.

Dialogus XXVII.

Thomas. Georgius.

- T Adesdum Georgi.
Kum her Georgi.
G Quid est cur me vocas?
Wat ys idt / wor tho röpstu my?
T Est quod te volo.
Ick bedarff dyner.
G Dictum puta.
T Ach ick weth ydt schöne.
T Quid censes me velle?
Wat meinstu dat ick wil.
G Ut tecum ludam.
T Dat ick mit dy spele.
T Tota erras via.
G Du errest ganz vnde gar.
G Quid igitur est?
T Wat yffet denn?
T Tu vaticinare.
G Rath du tho.
G Nescio vaticinari.
T Ick kan nicht raden.
T In funus prodibimus.
G Wy werden mit einem lyke ghan.
G Quod funus dicis?
T Wat ys dat vor ein lyck?
T Quod sit nescio.
G Ick weth nicht wol ydt ys.
G Vnde autem nosti?
T Worher westu ydt denn?

C 2

Præ-

T Præceptor indixit.
 De Scholmeister hefft ydt gesecht.
 G Qua hora efferetur?
 Wenner wert men ydt henuth dragen?
 T Puto octaua, aut post secundam.
 Ich mene vimme achte/edder na twen.
 G Ego prodibo.
 Ich wil ock mit ghan.
 T Tu mecum ibis.
 Du werst mit my ghan.
 G Ero tibi comes.
 Ich wil mit dy ghan.
 T Nec frustra hoc peto.
 Ich beger des nicht vimmessus.
 G Cur autem hoc petis?
 Worumme begerstu dat?
 T Vt me doceas.
 Dat du my lereſt.
 G Quid te docerem?
 Wat scholde ick dy lereſ?
 T Vino benedicere.
 Den Wyn gefegnen.
 G An ne dum adfers?
 Meenstu wenn du en haleſt?
 T Rem ipsam dicis.
 Du sechst euen recht.
 G Sic ego dicerem.
 Also sede ick.
 T Dic, iam ausculto.
 Segge an/ ick mercke schon darup.
 G Hoc vinum vobis faustum sit.
 Desse Wyn sy yuw glücksaligen.

Bono

- G Bono sit potus iste.
 Desse drandē s̄ yuw gut.
- G Hoc vinum læti bibite.
 Den Wyn drincket mit frōwden.
- T Quid sternutanti iaprecer?
 Wat schal ic̄ dem prustende wānchsen?
- G Sit tibi hoc fœlix.
 Dy s̄ dat glückselich.
- G Te Deus seruet.
 Godt beware dy.
- T Quid auspicanti aliquid?
 Wat dem de wat nyes anfanget?
- G Bono sit, quod instituis.
 Tho gude s̄ dy/dat du anfangest.
- G Bene vertat quod agis.
 Idt gerade dy wol wat du deist?
- T Quid proficiscenti?
 Wo wenn einer wech thûth?
- G Sit iter hoc felix tibi.
 Dy s̄ de wech glückselich.
- G Perfaultē soluas ancoram.
 Ic̄ wānsche dat du mit gelücke hensfarest.
- G Sit lætus tibi reditus.
 Dy s̄ glücklike wedderkumpst.
- T Quid hæc precanti referam?
 Wat antwerde ic̄ dem de sōldes wānschet?
- G Tantundem tibi reprecor.
 Ic̄ wānsche dy even so veel.

FORMVLÆ

PVERORVM EXI-
tum è Schola rogan-
tium.

Colende Præcep- tor rogo veniam,	}	Abeundi	{ Domum.
			{ Ad ientacu- lum.
		Exeundi	{ Mictum.
			{ Cacatum.
		Eundi	{ Panem.
		emptum	{ Papyrum.
			{ Atramen- tum.
			{ Pennas.

FINIS.

SALV.

SALVATIONES
CONSİMILES ALIQVOT
Formulæ latinissimæ.

Formula salutandi Virorum doctum.

Salve { Vir ornatissime, clarissime. }
| Vir spectatissime.
| Etiam atq; etiam literarũ decus.
| Totius eruditionis & probitatis
lexemplar.

Ad Amicum.

Salve mi Mecenas.
Salve plurimum amicorum optime.
Amice Salve.
Salve meum decus.
Salve meum delirium.
Salve meum solatium.
Salve iterum atq; iterum.
Salve congerro lepidissime.
Salve plurimum.
Salvus sis tu.
Iubeo te saluere.
Salute te imoportior.
Saluete quotquot estis.
Saluete vna salute omnes.
Saluete pariter omnes.
Saluete belli homunculi.

C 4

Ad

Ad congeronem Adolescentem.

Salve congerro lepidissime,

Salve ingenue adolescens.

Salve frater.

Salve sodalis optime.

Saluus sis Paule.

Salve bone iuuenis,

Ad Senatorem.

Salve { Multū virtutis omnis antistes,
Prudentissime vir.
Consul vigilantissime.
Splendidissime Senator.
Censor grauissime.
Sanctissime legum exēcutor.
Vigilantissime vr̄bis præfecte.
Optime morum Censor.

Ad Episcopum & Pastorem.

Salve { Ornatissime Præsul.
Vigilantissime Pastor.
Suspiciende Pastor.
Venerande Senex.
Inculpatissime Præsul.

Reuerentia & omni honore dignissime.

Ad Patrem.

Salve pater optime.

Salve suauissime parens.

Salve charissime genitor.

Ad

Ad Matrem.

Salve Mater dulcissima.
Salve indulgentissima Mater.

Ad Affines.

Saluete liberi dulcissimi.
Salve mea Terentia charissima.
Saluus sis optime focer.
Salve patruæ obseruande.
Salve vxor suauissima.
Salve charissima soror.
Salve dulcissime nepos.
Salve multum mi patruæ.
Salve mi frater.
Salve matercula.

Ad Magnates & Principes.

Salue { Fortissime Imperator.
Clementissime Princeps. (ceps.
Generosissime, charissime Prin-
Splendidissime orbis moderator
Inclytissime totius orbis trium-
lustrissime Imperator. (phator.
Rex inuictissime. Salue Cæsar
Auguste.

Ad Præceptorem.

Aue Præceptor. Salue Præceptor ob-
seruande.

C 5 Respon-

*Responsio generalis ad omnes
salutationes.*

Salue tu quoq̃. Salue tantundem.
Et tibi bene quoq̃ sit. Et tu salue perpe-
Salue & tu quoq̃ plus millies. (tuum.
Salue quantum vis & tu quoq̃.
Salue & tu.
Eandem & tibi opto salutem.
Bene tibi sit.

Formule bene precandi grauidæ.

Faxit Deus vt feliciter parias.
Precor vt hic tumor yteri feliciter subsi-
dat.

Donet tibi Deus felix puerperium.

Ei quæ iam parturit.

Faxint superi, vt euadat in bonam fru-
gem infans quem peperisti.

Conuiuiis.

Sit felix conuiuium. Bene sit vniuerso
cœtui.

Precor omnia læta vobis omnibus.

Deus bene fortunet vestrum conuiuium.

Sternutanti.

Sit faustum ac felix. Seruet te Deus.

Sit salutiferum. Bene vertat Deus.

Quip.

Quippiam auspicanti.

Bono sit omnibus, quod instituis.
Faucant superi tuis conatibus.
Bene fortunet Christus optimus Maximus, quod in manibus est.
Feliciter cedat, quod instituisti.
Feliciter exeat, quod aggressus es.

Ei qui se adstrinxit Matrimonio.

Rem sanctam aggressus es, Precor ut sit
felix exitus. (nium.
Christus bene fortunet tuum matrimonium.
Ideo opto tibi, quod Deus Adæ & Hevæ,
nempe ut crescas, & videas filios filiorum.
Deum optimum Maximum precor, ut
status huius matrimonij, quam est
honestus, ita sit felix.
Precor ut hoc matrimonium voluptati sit
omnibus nobis.

Naviganti & iter facienti.

Precor ut bonis auiibus Italiam adeas,
melioribus redeas.
Opto tibi felicem cursum & recursum
feliciorum.
Faxit Deus, ut itinere hoc feliciter per-
acto, breui tibi prosperum reditum
gratulemur.

Contin-

Contingat tibi feliciter nauigare & rena-
uigare.

Sit iter lætū, reditus lætior.

Vtinam ista profectio tibi succedat ex
animi tui sententia.

Vtinam tibi tam iucunda sit ista profe-
ctio, quam nobis interim molestum
tui desiderium.

Bonis auspicijs soluas ancoram.

Precor vt ex vtriusq; votis succedat hoc
iter.

Ægrotanti.

Sospitet te Iesus optimus maximus.

Seruet te Deus animæ dimidium.

Superi te nobis incolumem restituant.

*Contrahentibus & quippiam ex
pacto agentibus.*

Precor vt hic contractus, commodo bo-
noq; sit vtriusq;.

Nouo succedente anno.

Precor vt hic annus lætis tibi auspicijs
ineat, lætioribus procedat, lætissimis
exeat, ac sæpius recurrat semper fe-
licior.

Ex oriente Sole.

Sit fœlix exortus huius diei,

Precor vt hic sol fœlix tibi surrexerit.

Precor vt dies candidus luxerit,

Bonus

Bonus dies.

Opto tibi bonum diem.

Bene sit tibi hoc die.

Occidente die.

Precor tibi noctem placidam.

Contingat tibi felix somnus.

Deus tibi det placidam quietem.

Faxit Deus præceptor placide dormias,
aut fœliciter somnies.

Sit tibi fausta nox.

Det tibi Deus somnum absq; somnijs.

Opto tibi noctem prosperam, pater, præceptor, mater, domine.

Succedente vespero.

Bonus vesper.

Bonum serum.

Hic vesper tibi fœlix sit.

Responsio.

Gratia Deo. Laus Creatori.

Nec tibi infœlix sit.

*Responsio & reprecatio generalis
ad omnes preces.*

Et ego tibi vicissim bene precor.

Et tibi melius sit.

Tantundem reprecor.

Contingat vtriusq; nostrum quod bene
precaris.

Pro

Pro vna fausta nocte tibi mille precor.
At ego tibi, quando gaudere soles lucro,
faustissimas.

Deo gratia.
Nec tibi sit male.
Idem tibi precor.

*Reduces aut aduenientes sic
excipimus.*

Saluum te aduenire gaudemus Pater.
Sospitem adesse te, voluptas est.
Te nobis reditum esse, voluptati est.
Christianissime parens, prosper sit ad-
uentus tuus.

Gratulamur tibi felicem reditum.
Gratia superis, quod nobis incolumis re-
dieris.

Gratulamur & tibi, & nobis quod viuus
ac valens nobis restitutus es.

Saluus sis amice.
Prosperere adueneris.

Responsio ad eas exceptiones.

Ego vicissim lator, quod incolumis, vos
incolumes offenderim.

Quod te quoque saluum repererim, vehe-
menter gaudeo.

Non viderer mihi rediisse saluus, nisi vos
quoque saluos reperissem.

Nunc

Nunc demum mihi videor sospes, cum
vos quoque incolumes ac valentes pul-
chre conspicio.

Et tu quoque sis saluus.

Valedicendi in digressu.

Bene vale.

Ad vnum.

Cura ut quam rectissime valeas.

Iam me tempus alibi vocat, valebis.

Vale quam optime.

Vale Pancratice, aut, si mauis Athleticæ.

Vale ut dignus es.

Tu hoc biduum valebis.

Si me dimittis, valebis in crastinum.

Habe curam salutis tuæ.

Fac, ut proximo congressu te lætum ac
nitidum videamus.

Ad plures.

Valete omnes.

Valeat vniuersus cœtus.

Valete pariter omnes.

Valete quotquot estis.

Responsio ad valedictionem.

Valebis tu quoque.

Dabitur quidem opera.

Tibi vicissim precor prosperam valetu-
dinem.

Tan-

Tantumdem tibi precor bone adolescens,
vr totus valeas, tum corpore, tum
animo.

*Cum domum eundum, aut
illic manendum est.*

Observande Præceptor, aliquot hodie
conuiuas operimur, qui nobiscum pransi
sunt, quamobrem vt ad horæ tactum mi-
hi liceat abire oro.

Vt domi hodie sim necesse est.

A prandio adesse mihi integrū non erit.
Conuiuæ aliquot, ad hodiernum prandi-
um, mihi sunt tractandæ, vnde mihi adesse
diutius non licet, id igitur vt pace tua
fiat obsecro colendissime Præceptor.

Ad exonerandum aluum.

Præceptor colende, liceat mihi tua pa-
ce exonerare aluum.

Ad Balneas.

Domi est mihi lauandum, colendissi-
me Præceptor, quare liceat mihi pace tua
abesse.

*Agendi gratiarum actionem, pro
munusculo accepto.*

Habeo gratiam.

Gratias tibi ago immortales.

Et ago & habeo gratiam, vicissim ali-
quando tibi relaturus.

Ad

Ad petendum diem ludendi.

Salve Præceptor obseruande, totus
discipulorum tuorum grex, orat ludendi
veniam.

Præceptor venerande, scit prudentia
tua vigorem ingeniorum excitari mode-
rato lusu, quemadmodum nos sedulo do-
ces, quare oramus horam vnam & alte-
ram lusu quopiam honesto liceat transi-
gere.

Bene precandi nouo Consuli.

Deum quaeso consilia tua Reipubli-
cæ salutaria sint, sin minus, vt salua atq;
honestæ Reipublicæ, tibi vero quam mi-
nimum noceant opto.

Conueniendi.

Obsecro vt per pacem tuam te liceat
alloqui.

Interrogandi.

Quis homo es?

Quo ambulas?

Quod ad hasce fores negotium est tibi?

Quo agis te?

Hæccine tua domus est?

Quis Herus igitur est tibi?

Quid agis?

D

Quod

Quod nomen est tibi?
Eloquere quid venisti?
Etiam mutis?
Quo nunc vacas?
Dicito quid vis? Non nocebo.
Tuz fidei credam.

Affirmandi.

Ita.
Ita profecto.
At pol profecto.
Etiam Domine.
Ita inquam.
Vide sis.
Ita enimvero.
Sic scilicet.

Negandi.

Non Aedepol.

Obsecrandi.

Tuam fidem obsecro.

F I N I S.

INDE

INDIGITAMEN TA PVERILIVM

studiorum.

IOANNES ÆPINVS

Pædagogis.

S. D.

PRæceptores, qui bonis moribus neglectis, literas docent in Scolis, non modo non prodesse, sed obesse etiã uidentur, quod infelici sua opera, pro præclaris Musarum præmijs, sincera eruditione, ac doctrina ἀκροῦν ἑσπορεύειν καὶ κακοῦθειν supponant, literas uulgo, frugem earum ex sectatoribus existimanti, hoc pacto reddentes exosas. Ob id Pædotribæ, si pietas, si leges, si communis humanarum rerum status, si denique uniuersa Musarum dona uobis curæ sunt, pueros ab ipsis crepundijs, ingenuas literas cum ingenuis moribus coniunctim docete, non meo, sed ueterum consilio freti, qui ut hoc ipsum inuolucris mythologica fabula insinuarentur, Musas cum Gratijs, datis manibus perpetuos choros agere sinxerunt.

Valete ex Stralsund. Anno 1528.

Puerilium studiorum ratio.

Ante omnia reuerere numen. Manè citius ad opus faciendum surge. Germane literas pronunciare discito: Lectionem promptam para. Characteres elegantes plingito. Celerius scribere assuesce. In di-

D 2 & 10-

tionibus sine & capite literas breuiores collocato. In medio dictionis scribito longiores. Omnium rerum voces latinas discito diligenter.

Quibus moribus & domi & foris utendum.

Nunquam peiora promissa serua. Audi multa, & loquere pauca. Litem fugito, Concordiam sectare. Comis ac facilis sis omnibus. A vitijs abstine. Bonorum consuetudine vttere. Verecundus sis. Conuicta ac maledicta ignorato. Calumniam abominare. Nulli te præponas. Superiores metue. Ad gratiam falsa ne loquere. Solutiorem cachinum fuge. Sannis & mysterijs ne vttere. Quando obescena dicuntur, quasi non intelligas vultum compone.

In publicis congressibus quid deceat.

Bonum virum natu grandem dum conuenis aut præteris, aperi caput. Neminē infalutatum alloquere. Dum alloqueris, vultus, nec tristis, nec toruus sit, sed hilari temperatus modestia. Cum loqueris in rectum corporis statum te compone. Iuncti sint pedes, ne alternis tibijs vacilles. Os obuerte narranti. Gesticulosas contine manus. Animo quasi absens, pileolum nec vellica, nec caput scabito, nec

dicito

digito fodio aures. Os iuxta ingenium
componere, nihil similes affectato. Ad lo-
quentis verba sis intentus, ut prudenter
respondeas, & fideliter audita referas. In
publico dum agis, edere turpe putato.
Dignitatis cognomento quemque affare.
Priusquam discedas felicitatem impre-
care loquuto Datum negotium clare, &
distincte verbis profer. Antequam iussa
capessas, singula pernoscito. Digniores
te honore praeuortes. Necessitas inopi-
nata, quod dedecet, à te in publico extor-
queat nihil. Misturiens cacaturiensue
festinatius secessum quare. Oculis mo-
deste in terram defixis ingreditor. Ali-
ena curiosus ne obserues.

Domi quid maxime conueniat.

Ad Heri nutus sedulo excubias age.

Iocis ac salibus lasciuire noli.

Recta ad mensam stans pocula misceas.

Si quid accumbenti tibi apponitur lauti,
recusa modestius, Si instat accipe, &
age gratias porrigenti.

Nec facie, nec manibus illotis, ad opus re-
deas.

Capillum pectine, dum surgis, expedi.

Os, ne male ex hesternae cenae oleat, elue.

Mucus nares ne oppleat, videto.

D 3 Cum

Cum emungeris nasum, cum expuis, vel
erectas frontem, in tergum reflecte.

Vngues subtus squalidi, ne vltra carnem
promineant, caue.

Mucorē strophio, non digitis, educito.
Sine tunica inuerecundiusne obambules.
Mensam sterne, ac orbiculos ordine
pone.

Esculenta & poculenta impigre adfer.

Aquam discubitoris malluio porrige.

Nisi semel atq; iterum ab Hero iussus,
mensæ ne accumbe.

Accumbens manduca erectus.

Dum edere cessas, cultro in mensam po-
sito, veraq; manu fulcias pectus.

Mensæ cubito innitere nunquam.

Mandibulis inter edendum compressis
ne sones turpiter.

Panem vel cultello vel summis duobus
digitis leuiter intingito.

Duobus digitis cibum in os infer.

Prægrandes ne accipito bolos.

Ne in mentum aut in pectus ius destillet
videro.

Ambesum bolum secundo ne intingas.

Manus, dum jedis, ne perunges fœ-
dius.

Os ac digitos mappa sæpius deterge.

Digitos ne lingito.

In

In patina manum ne differas.
Quod vicinius in lance sumito.
Ossa subter Mensam ne abijce.
Alios edentes infixis oculis ne obserues.
Bibiturus labra deterge.
Pocula summis adpone labris.
Cantharum bibens, vtraque manu teneto.
Cibum tribus digitis complectere.
Cum bibiturus, priusquam bibas, bene
precare.
Supra aperta pocula ne loquitor.
Buccis cibo plenis ne bibito.
Quasi fessus cum biberis, ne anheles.
Poculo à labris semoto, confestim os
deterge.
Postquam pransum, malluio aquam
præbeto.
Cum omnia seposueris lauato & ipse.
Gratias age Deo, quod te sua bonitate
pauit.
Candore morum est nil vsquam subli-
mius.

FINIS.

EPI-

EPIGRAMMA
TA AD PVEROS.

Dicere dicendo disces puer, ergo latino,
Suesce loqui, quamvis usus in arte ualet.

Aliud.

Si pueri scirent, res quanta sit esse peritum,
Vix etiam somno tempora parua darent.

Aliud.

Ni quis humanos mores simul artibus addat
Ingenuis, quamuis doctus, habetur iners.

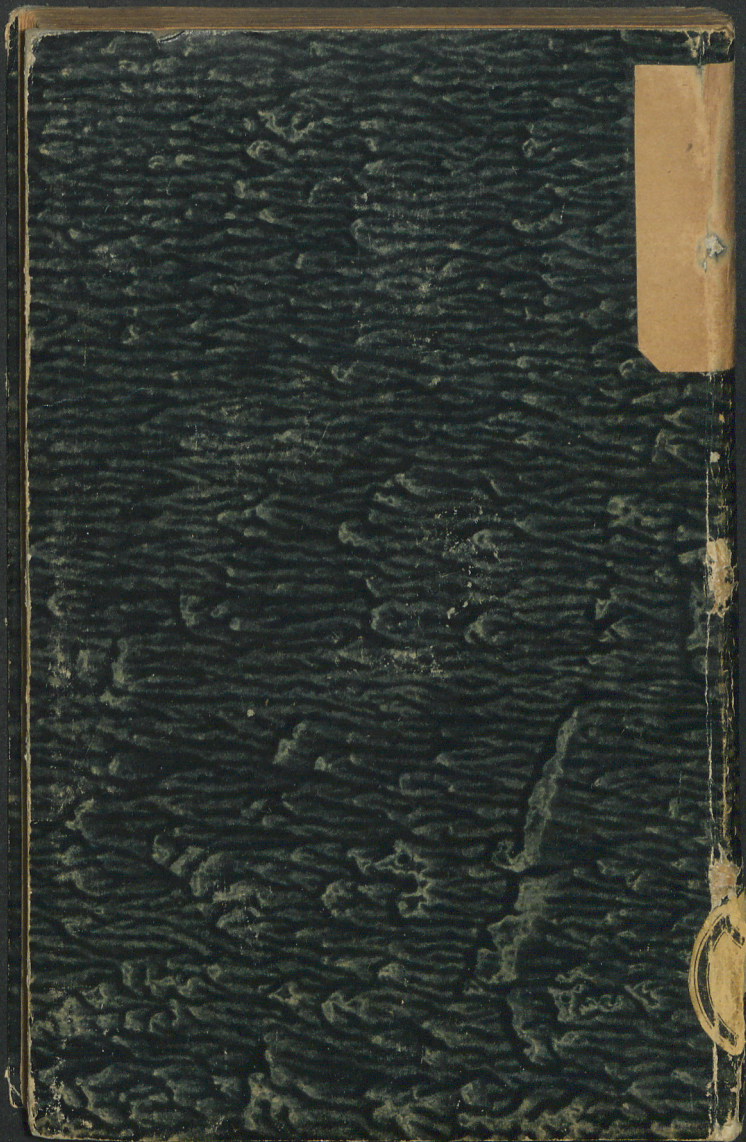
Aliud.

Moribus humanis mihi uere prae datus ille est,
Quem prodesse iuuat: quem dare damna pudet.
Hoc etenim brutis homo praestat inertibus uno,
Si sic quosq; colat ceu cupit ille coli.

FINIS.

VLYSSEÆ,
Excudebat Michaël Cröner.
M. D. LXXXII.

G. Lorenz
Buchbinder
in ROSTOCK

Cum emu
eractas
Vngues fu
promin
Mucorē ft
Sine tuni
Mensam
pone.
Esculenta
Aquam di
Nisi seme
mensæ r
Accumbe
Dum eder
sito, vtr
Mensæ cu
Mandibul
ne sone
Panem ve
digitis
Duobus
Prægrand
Ne in me
videro.
Ambesum
Manus, d
dius.
Os ac digi
Digitos ne

, cum expuis, vel
tergum reflecte.
ne ultra carnem
digitis, educito.
usne obambules.
rbiculos ordine
mpigre adfer.
alluio porrige.
ab Hero iustus,
rectus.
ro in mensam po
tias pectus.
nunquam.
dum compressis
summis duobus
gito.
in os infer.
bolos.
ctusius destillet
ndo ne intingas.
perunges fac
pius deterge.

In

